

4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programının Değerlendirilmesi

(Stufflebeam CIPP Modeli)

Dr. Zeynep Yüksel

4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programının
Değerlendirilmesi
(Stufflebeam CIPP Modeli)

Yazar

Dr. Zeynep Yüksel

Kapak Tasarım

Hacer Turan

ISBN: 978-625-7305-82-2

1. Baskı

Ekim, 2022 / Ankara

Yayın Sertifika No

46683

Matbaa Sertifika No

46682

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 446

Web: grafikeryayin.com

Sayfa Tasarımı

Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Oğuzlar Mahallesi

1396. Cadde No: 6/A

06520 Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafik@grafiker.com.tr

Web : grafik.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	5
ÖNSÖZ.....	7
KISALTMALAR.....	9

GİRİŞ

1. Problem Durumu.....	11
2. Araştırmanın Amacı.....	13
3. Araştırmanın Önemi.....	13

I. BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ ÖZELLİKLERİ

1. OKUL ÖNCESİ DÖNEM (4-6 YAŞ) ÇOCUKLARININ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ.....	15
1.1. Fiziksel Gelişim.....	16
1.2. Bilişsel Gelişim.....	16
1.3. Sosyal Gelişim.....	17
1.4. Dini ve Duygusal Gelişim.....	18

3

II. BÖLÜM

STUFFLEBEAM CIPP ÖĞRETİM PROGRAMI DEĞERLENDİRME MODELİ VE 4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİM PROGRAMI

1. STUFFLEBEAM CIPP ÖĞRETİM PROGRAMI DEĞERLENDİRME MODELİ.....	21
2. 4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİM PROGRAMI.....	23

III. BÖLÜM

4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİM PROGRAMININ STUFFLEBEAM CIPP MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

1. YÖNTEM.....	25
1.1. Hipotezler.....	25

1.2. Araştırma Modeli.....	27
1.3. Sınırlılıklar.....	27
1.4. Veri Toplama Araçları.....	27
1.5. Ön Analizler.....	37
1.6. Betimsel İstatistik.....	50
2. ANALİZ VE YORUMLAR.....	55
2.1. Öğreticilere Uygulanan Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeği, Mesleki Yeterlik Algıları Ölçeği ve Öğrenci Değerlendirme Ölçeğinden Elde Ettikleri Puanlar.....	55
2.2. Öğreticilere Uygulanan Ölçeklerden Elde Edilen Puanlar Arasındaki İlişki.....	75
2.3. Velilere Uygulanan Ölçeklerden Velilerin Aldıkları Puanlar.....	79
2.4. Velilere Uygulanan Ölçeklerden Elde Edilen Puanlar Arasındaki İlişki.....	89
2.5. Araştırma Verilerinin Stufflebeam Cıpp Modeline Göre Yorumlanması.....	93
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	101
KAYNAKÇA.....	105
EKLER.....	109
1. Etik Kurul İzin Belgesi.....	109
2. Diyanet İşleri Başkanlığı İzin Belgesi.....	110
3. Çalışmada Kullanılan Ölçekler.....	111

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmanın Stufflebeam CIPP program değerlendirme modeline göre hipotezleri.....	25
Tablo 2: Madde Analizleri ve Maddelerin Alt Boyutlara Göre Dağılımı.....	38
Tablo 3: CIPP Program Değerlendirme Ölçeğinin Alt Boyutları Arası Korelasyon Analizi.....	42
Tablo 4: Öğretmen Formuna Göre Madde Analizleri ve Maddelerin Alt Boyutlara Göre Dağılımı.....	43
Tablo 5: Öğrenci Değerler Ölçeğinin Öğretici Formunun Alt Boyutlar Arası Korelasyon Analizi.....	45
Tablo 6: Aile Formuna Göre Madde Analizleri ve Maddelerin Alt Boyutlara Göre Dağılımı.....	47
Tablo 7: Öğrenci Değerler Ölçeğinin Aile Formunun Alt Boyutlar Arası Korelasyon Analizi.....	49
Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğreticilerin Betimsel İstatistik Durumu.....	50
Tablo 9: Araştırmaya Katılan Velilerin Demografik Özellikleri.....	51
Tablo 10: Alt Boyut ve Ölçeklere İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	53
Tablo 11: Alt Boyut ve Ölçeklere İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	54
Tablo 12: Öğreticilerin Ölçeklerden Elde Ettikleri Puanların Tanımlayıcı İstatistik Değerleri.....	55
Tablo 13: Eğitim Durumuna Göre CIPP ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	58
Tablo 14: Öğreticilerin Çocuk Gelişimi Eğitimini Aldığı Kuruma Göre CIPP ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	60
Tablo 15: Öğreticilerin 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticiliği Yapma Süresine Göre CIPP ve Alt Boyut Puanlarının Korelasyon Analiz Sonuçları.....	62
Tablo 16: Eğitim Durumuna Göre ÖMYÖ ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	64
Tablo 17: Öğreticilerin Çocuk Gelişimi Eğitimini Aldığı Kuruma Göre ÖMYÖ ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	66

Tablo 18: Eğitim Durumuna Göre ÖDÖ ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	69
Tablo 19: Öğreticilerin Çocuk Gelişimi Eğitimini Aldığı Kuruma Göre ÖDÖ ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	71
Tablo 20: Öğreticilerin 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticiliği Yapma Süresine Göre ÖDÖ ve Alt Boyut Puanlarının Korelasyon Analiz Sonuçları.....	74
Tablo 21: Öğreticilerin 'Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Korelasyon Analizi.....	75
Tablo 22: Öğreticilerin Mesleki Yeterlikleri İle Öğrenci Değerler Ölçeğinin Öğretim Programını Yordamasına İlişkin Regresyon Analiz Sonuçları.....	76
Tablo 23: Öğreticilerin Mesleki Yeterlikleri İle Öğrenci Değerler Ölçeğinin Öğretim Programını Yordamasına İlişkin Regresyon Modelleri.....	79
Tablo 24: Velilerin Ölçek Puanlarından Elde Edilen Tanımlayıcı İstatistik Değerleri.....	80
Tablo 25: Eğitim Durumuna Göre AYÖ ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	81
Tablo 26: Velilerin Kendisini Dindar Hissetme Düzeylerine Göre AYÖ ve Alt Boyut Puanlarının Korelasyon Analiz Sonuçları.....	83
Tablo 27: Eğitim Durumuna Göre DTÖ ve Diğer Dini Tutum Ölçek Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	84
Tablo 28: Velilerin Kendisini Dindar Hissetme Düzeylerine Göre DTÖ ve Alt Boyut Puanlarının Korelasyon Analiz Sonuçları.....	58
Tablo 29: Eğitim Durumuna Göre ÖDÖ ve Alt Boyut Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	86
Tablo 30: Velilerin Kendisini Dindar Hissetme Düzeylerine Göre ÖDÖ ve Alt Boyut Puanlarının Korelasyon Analiz Sonuçları.....	88
Tablo 31: Korelasyon Analizi.....	90
Tablo 32: Velilerin Yetkinlikleri İle Dini Tutumlarının Öğrenci Değerler Ölçeğini Yordamasına İlişkin Regresyon Analiz Sonuçları.....	91

ÖNSÖZ

4-6 yaş Kur'an Kursları, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2013-2014 öğretim yılında uygulamaya konulmuş bir okul öncesi dini eğitim programıdır. 4-6 Yaş Kur'an Kursları, okul öncesi döneme hitap etmesi, okul öncesi dönem eğitiminin bireyin yaşamında önemli bir yeri olması sebebiyle pek çok açıdan önemli bir öğretim uygulamasıdır. 4-6 yaş Kur'an Kursları öğretim programı, öğretici yeterlikleri, öğretim çıktıları vb. açılardan değerlendirilmesi ilgili öğretim programının verimliliğinin incelenmesi açısından önemlidir.

Alanyazında 4-6 yaş Kur'an Kurslarıyla ilgili birçok araştırma yapılmış, ilgili kurslar pek çok yönüyle incelenmiş ancak yapılan çalışmalar 4-6 yaş Kur'an Kurslarını bir yönüyle ele almışlardır. 4-6 yaş Kur'an Kursu Öğretim programını farklı yönleriyle ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmada 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretim programı, Stufflebeam tarafından geliştirilen program değerlendirme modeli olan CIPP (bağlam, girdi, süreç ve ürün) modeline göre ele alınmıştır. 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretim programı CIPP modeline göre incelenirken 'girdi' olarak programın hedefleri ve öğretici yeterlik algıları, 'bağlam' olarak alanyazında programın bağlam boyutunu ele alan çalışmaların değerlendirilmesi, 'süreç' olarak programın hedeflerinin nasıl gerçekleştirilmeye çalışıldığı, 'ürün' olarak ise kursa devam eden öğrencilerin değer kazanımının öğreticiler ve veliler tarafından değerlendirmesi esas alınmıştır. 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretim programının CIPP modeline göre değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın verileri Ankara, Eskişehir ve Konya illerinde ilgili kurslarda görev yapan öğreticilerin ve kursa devam eden öğrenci velilerinin katılımıyla toplanmıştır.

Araştırma üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özelliklerine yer verilmiştir. İkinci bölümde Stufflebeam CIPP modelinin açıklanması ve 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretim programıyla ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise elde edilen verilerin analiz sonuçlarına ve değerlendirmelerine yer verilmiştir.

4-6 yaş öğretim programının CIPP modeline göre değerlendirildiği araştırma, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde İİF210621B09 proje numarasıyla bilimsel araştırma projesi olarak Çankırı Karatekin Üniversitesi BAPK tarafından desteklenmiştir. Desteklerinden dolayı Çankırı Karatekin Üniversitesi BAPK'ya teşekkürlerimi arz ederim. Uygulamaya katılan katılımcılara, araştırmanın gerçekleşmesine sundukları katkı için teşekkür ederim. Ayrıca araştırmanın değerlendirilmesinde katkılarını esirgemeyen kıymetli hocalarım Prof. Dr. Yıldız Kızılabdullah ve Prof. Dr. Tuğrul Yürük'e teşekkürü bir borç bilirim. Araştırma verilerinin analizine katkı sunan Uzman İstatistikçi değerli Esmâ Durucan'a ve desteğini her zaman yanımda hissettiğim kıymetli aileme teşekkürlerin en güzelini sunuyorum.

Dr. Zeynep Yüksel
Çankırı 2022

KAYNAKÇA

- Aral, Neriman-Duman, Tayip. *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayınları, 2017.
- Aslan, Mecit- Soyalp, Hayriye- Karahan, Osman- Altuntaş, Muhammet. "Okul Öncesi Eğitim Programı Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi". *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13/1, (2016), 657-683.
- Aşlamacı, İbrahim. "4-6 Yaş Öğretim Programının (2018) Eğitim Programı Temel Öğeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi". *Erken Çocukluk Dönemi Din-Ahlak-Değerler Eğitimi ve Sorunları I*, Konya: Palet Yayınları, 2020.
- Ay, Mustafa Fatih-Çakmak, Ahmet-Gücen, Ali. "4-6 Yaş Kuran Kursu Öğretim Programının Öğretici Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi". *Uluslararası Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı*, 18-20 Mart 2016.
- Aydın, Ayşe. *5-6 Yaş Okul Öncesi Eğitimi Alan Çocukların Sosyal Duygusal Uyumunu, Anne-Babaların Eolilik Doyumu ve Aile Yılmazlığı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Isparta: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Bayka, Hatice. *Öğretici ve Veli Görüşleri Açısından 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programının Değerlendirilmesi*, Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Doğan, Davut. "Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Kursları Öğretim Programı (Okul Öncesi Dönemi) Dini Bilgiler-1 Öğrenme Alanı Kazanımları Üzerine Değerlendirme". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* / 24, (2014), 201-225.
- Demirel, Özcan. *Öğrenme Sanatı*, Ankara: Pegem Yayınları, 2011.
- Demir, Ömer -Camadan, Rabia. "4-6 Yaş Kur'an Kursları Ebeveyn Memnuniyeti: Bayburt İl Örneği", *Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1, (2019), 7-38.
- Deniz, Engin (ed). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Pegem A Yayınları, 2019.
- Diyanet İşleri Başkanlığı, 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programı, 2018. Erişim 25 Mayıs 2022. <https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/Docu->

[ments/Kur'an%20Kurslar%C4%B1%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%20\(4-6%20Ya%C5%9F\)%20-%202018.pdf](https://www.researchgate.net/publication/352123456/figure/fig/1/figure-fig1/1521234567890/1521234567890.png)

- Doğan, Zülfi. 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim Öğretim Yeterlik Algıları (Kayseri Örneği). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Ecer, Münir- Çakmak, Ahmet. "Bir Meta-Sentez Çalışması: Öğreticilerin Gözünden 4-6 Yaş Kur'an Kursları". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 21/2, (2021), 803-831. DOI: 10.33420/marife.999853.
- Eken, Betül Züleyha. 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Görev Yapan Kur'an Kursu Öğreticilerinin Drama Tekniği Alanındaki Yeterliklerinin Belirlenmesi (Kocaeli İli Örneği), Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Genç, Muhammed Fatih. "Diyanet İşler Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Din Eğitimi". *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi* 5/2, (2019), 506-521.
- George, Darren- Mallery, Paul. *SPSS For Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 18.0 Update*. New York: Routledge, 2010.
- Gün, Ayşegül. "Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Eğitimi: Samsun İli Örneği". *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7, (2016), 33-66.
- Kaner, Sema- Yellice-Yüksel, Begümhan- Şekercioğlu Güçlü. (2008). "Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Ölçeği Geliştirme Çalışması". *I. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresinde sunulmuş bildiri*, Ankara.
- Kaner, Sema. (Proje Başkanı). Şekercioğlu, Güçlü. -Yellice-Yüksel, Begümhan. (2007). Öğretmenlerin ve Ana-babaların Öz-yetkinlik İnançları, Tükenmişlik Algıları ve Çocukların Problem Davranışları. Yayınlanmamış Araştırma Projesi. Proje numarası: 2006 09 04 009.
- Kara, Büşra. *Okul Öncesi Dönemi (4-6 Yaş Grubu) Çocukların Din Eğitiminde Görev Alan Eğitimcilerin/Din Görevlilerinin Pedagojik Yeterlikleri*, Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Kerim, Yavuz. *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2012.
- Kıncal, Remzi (ed.). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2011.
- Korkmaz, Mehmet. 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Din Eğitimi (Sorunlar ve Çözüm Önerileri), Kayseri: Kimlik Yayınları, 2019.
- Kurt, İbrahim. *Velilerin 4-6 Yaş Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri ve Beklentileri Üzerinde Bir Araştırma (Ankara Örneği)*, Çorum: Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.

- Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretim Programı, 2013. Erişim 20 Mayıs 2022. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf>
- Neslitürk, Seviye. Çeliköz, Nadir. "Okulöncesi Değerler Ölçeği Aile Ve Öğretmen Formunun Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması". *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 24 (2015), 19-42.
- Ok, Üzeyir. "Dini Tutum Ölçeği: Ölçek Geliştirme ve Geçerlik Çalışması", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 8/2, (2011), 528-549.
- Oral, Behçet- Yazar, Taha. *Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme*, Ankara: Pegem Yayınları, 2017.
- Oruç, Cemil, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları, 2011.
- Öztürk, Naciye. *Okul Öncesi Din Eğitimi: Kuran Kursları Okul Öncesi Din Eğitimi Projesi ve Öneriler*. Ankara: SETA Yayınları, 2018.
- Pehlivan, İnyet. "Okula Aile Katılımı", *Yaşadıkça Eğitim Dergisi* 53, (1997), 4-7.
- Slavin, E. Robert. *Eğitim Psikolojisi (Kuram ve Uygulama)*. Çeviren Galip Yüksel, Ankara: Nobel Yayınları, 2017.
- Şencan, Huner. *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlik*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2005.
- Tosun, Cemal -Çapcıoğlu Fatma. "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi". *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* 5/5 (Aralık 2015), 705-720.
- Tüten Çelik, Ayşe. *Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi*. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Üzümcü, Muzaffer-Çınar, Nuran. "4-6 yaş Kur'an Kurslarında Görev Yapan Öğreticilerin Bu Kurslardaki Eğitim Süreçleriyle İlgili Görüşleri (Çorlu Örneği)", *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 7/2, (2021), 1449-1490.
- Üzümcü, Muzaffer. "4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitsel Yeterlikleri ve Görev Yaptıkları Kurslarla İlgili Görüşleri". *Trabzon İlahiyat Dergisi* 7/1, (2020), 7-51.
- Yağcı, Samet. *Öğreticilere Göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursları (İzmir İli Örneği)*. İzmir: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Yazıbaşı, Muhammed Ali. *Okul Öncesi Öğretmenliği ve Din Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2018.
- Yüksel, Zeynep. "4-6 yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Öğretim Yöntemleri Açısından Yeterlik Algıları (Çankırı Örneği)". *Dini Araştırmalar Dergisi* 24 / 60 (Haziran 2021), 147-179. <https://doi.org/10.15745/da.907866>